

Zarja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polu enajstih dopoldne. — Naročnina z dostavljanjem na dom ali po pošti K 1.50. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18.—, polletna K 9.—, četrtletna K 4.50. — Za inozemstvo K 30.—. — Naslov: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadst. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer. ::

ZARJA

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopise, ki jih ne vrača. — Upravništvo sprejema naročnino in inserate. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratom: Enostopna petlitrstica 20 vin., pogojeni prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/26.—1/27. zv. — Reklamacije poštnine proste

Štev. 118.

V Ljubljani, v torek dne 24. oktobra 1911.

Leto I.

Delavsko življenje.

Kaj je delavčeva vsakdanja skrb?

Pri rojstvu so mu dali s seboj želodec, ne da bi ga bili kaj vprašali, če si ga želi ali ne. Ima ga, in če hoče živeti, se ga ne more iznebiti. Nositi ga mora s seboj do smrti, neizogibno. Ali če bi bila to nadloga, bi človek še lahko prepeval. Toda želodec ima navade, ki jih izvršuje tiransko. Neizogibno zahteva reden davek od svojega lastnika, vsak dan, brez ugovora; in vsako insubordinacijo kaznuje z oslabelostjo, z boleznijo, trajno neposlusnost pa s smrtjo.

Življenje je zelo pisano in ustvarja jako raznovrstne potrebe. Toda brez salona, brez lakastih čevljev, brez oljnatih slik, brez parka, brez pridige ni treba umreti. Človek težko pogreša copate, če jih je vaju, ali zaradi njih ne dobiva grobar dela. Uro je prijetno in koristno imeti v žepu; ali če je ni, se še živi. Razum si da marsikaj dopovedati, želodec ničesar ne.

Človek potrebuje zdravnika in zdravil, če je bolan. Ali bolezen je izjema; doktorja in medicine je treba izjemoma. Hrane je treba praviloma. Nič na svetu ni tako nujno, tako neizogibno kakor hrana. Ona je prvi in najsilnejši pogoj življenja. Vse zamaš! Če ni zadosteno temu pogoj, je vse drugo iluzija. Kdor ne verjame, naj poizkusi. Izkušnja je najboljša šola in njeni dokazi so najbolj zanesljivi.

Junak naj ostane osem dni brez hrane, pa bomo videli, koliko bo vredna njegova hrabrost. Če želodec ne bo dobival svojega tributa, ne bo roka sukala meča, ščit ji bo pretežak in oko ne bo spravilo cilja in muhe na puški v eno črto.

Idealist naj hodi od nedelje do nedelje s svojimi ideali po svetu ter naj izraža želodecu svoj prezir o tem, da mu ne da zahtevane materije. Njegovi ideali se bodo razblinili kakor smodkin dim, zakaj tudi možgani dobivajo svojo moč od želodca.

V družbi angleške dame je prepovedano izreči besedo želodec. Angleška lady lahko stopnjuje svojo priderijo do te višine, kajti če je prava lady, ima papa lord že toliko, da ji zahteve želodca ne delajo skrbi. Med lordi in delavci pa je na tem svetu še precej razlike in največja je ta, da povzroča proletarcu vsak dan največ brige to, kar se zdi gospodu preniko, preprosto, presurovo.

Če milostiva gospa ali gospodična ni prisiljena, da bi si belila glavo, odkod bi nabavila potrebne dache svojemu želodecu, vendar ni res, da ne misli na kurjavo svojega umrjotega telesa. Morda ji je fazan ljubši od purana, morski raki ji nemara bolj teknejo od morskih pajkov in šampanjske „marke“ mora dolgo po-

kušati, da se prepriča, katera najbolje ugaja njenemu nežnemu grlu. Pravi gurman je v „visoki družbi“ včasih ravno tako ali pa še bolj „interesanten“ človek kakor svetovnoznan tenorist ali pa najmodernejša plesalka.

Stvar, s katero se bavijo misli tako, da se je iz nje razvila posebna „veda“ za ljudi, katerim je dan predolg, s posebnimi „strokovnjaki“, s posebno tržno organizacijo, vendar ne more biti tako zaničljiva, kakor trdi „boljša družba“, če mislijo nanjo in če govorijo o njej ljudje, ki imajo te reči v vsaki obliki premalo. Znan slovenski pisatelj in politik je nekoč zapisal, da je razlika med pečenim fazanom in pečenim krompirjem. To je tako resnično, da ni treba dokazov. Ali če ni umazano zahtevati pečenega fazana, tudi ne more biti umazano zahtevati kuhan krompir.

Če bi imeli delavci dovolj — ne fazanov in ostrig, ampak hrane sploh in če ne bi bilo treba zanje skrbeti, tedaj bi jim vsak prijatelj moral reči: Uprite svoje oči višje! Ne živite, da jeste, temveč jejte, da živite in napravite življenje lepo in bogato, da se bo boljinbolj odkimalo živalstvu, pa boljinbolj približevalo božanstvu.

Kdo bi mogel reči, da ljubi človeštvo, pa ne želi takega napredka, takega splošnega napredka, ki bi neprenehoma dvigal ves od Adama izhajajoči rod? Če uživa desetstisoč ljudi visoko kulturo, če prebivajo kapitalisti v palačah, ki jih lahko napolnjujejo z vsakovrstnimi umotvori, če so za bogatašve sinove odprta vseučilišča in akademije, če poje trustovcem Caruso in jim igra Eleonora Duse, še ni kultura človeška visoka. Vsi njeni plodovi niso dobiček človeštva, dokler mora delavčev otrok prodati moč svojih rok, ko je komaj dovršil zakotno ljudsko šolo, dokler mora vsa proletarska družina s starci in otroki prebivati v eni zatohli sobi, dokler mora na tisoče revežev umirati za jetiko le vsled revščine, dokler so ljudje na svetu, ki po cele dni ne vedo, če sije sonce ali če dežuje, dokler je nekoliko milijonov ljudi obsojenih, da nosijo najtežja bremena brez počitka skozi življenje in da sami nikoli ne žive.

Začetek napredka je pri želodecu. Misel na želodec ovira druge misli; materialna skrb je največja zapreka kulture.

Ali delavstvo si želi kulture, zahteva jo in ima pravico, da jo zahteva, ker sodeluje na njenem polju, ker jo pospešuje z vsemi svojimi močmi, žrtvuje pri tem delu samo sebe. Poskusite si zamisliti moderno kulturo brez parnega stroja, brez premoga, brez — premogarja! „Železnemu veku“ se prištevata naša doba; železo prinaša delavce iz zemeljskih skrovitih, delavce ga lušči iz rude, topi ga v plavžih, izdeluje iz njega lopato in plug, pero in kladivo, lokomotivo in motor. Knjigo, obse-

gajočo najvišje človeško znanje, stavi delavec s črkami, ki jih je ulil delavec, tiska jo delavec na papirju, ki ga je izdelal delavec, veže jo delavec, spisal jo je duševni delavec. Milioni in milijoni rok ustvarjajo kulturo, nekoliko tisoč ljudi jo uživa.

Stvarniki se morajo duševno postiti, ker jim napovedo revolucijo želodec, če ne posvetijo vseh misli njim.

Kaj je delavčeva vsakdanja skrb...?

... Vzemite od delavca brigo za nizke želodčne potrebe, rešite ga telesne skrbi in njegov duh se bo dvignil, da se napije svetlobe, po kateri hrepeni zavedno ali nezavedno vse, kar je rojeno od človeške matere. Odpravite lakoto in njen strah, pa bo ljudstvo poseglo po najplemenitejših idealih in uprlo vse moči, da jih uresniči. Izvedite množice iz —

Ali — komu kličete to?

Oni tam na drugi strani so „beati possidentes“, pa vas ne razumejo. Če bi pridigali volkom in medvedom, bi dosegli enak uspeh. Ali veste, kako teknejo jerebice? Ne? — Ne, ker jih še niste jedli. Ali veste kako greje kozuh, ali poznate Aristotelovo filozofijo ali Lukianove satire? — Ne.

Oni ne vedo, kaj je lakota, oni ne razumejo, kaj je pomanjkanje.

Da govorite vaš jezik? — Ej ne. Vaš jezik jim je tuj. Nemec ne razume Nemca, Japonec ne Japonca, Slovenec ne Slovenca, kadar govori tisti, ki ima vsega preveč, z onim, ki nima ničesar dosti.

Svojo pesem ste jim že dostikrat peli, ali ta melodija ne gre v njihova ušesa. Gospodarji so; vso moč imajo. Vse gospodarstvo je v njihovih rokah; v parlamentih odločujejo; svoje vlade sestavljajo. Če bi hoteli napraviti drugačne razmere, kaj ne bi mogli?

Ne. Ne morejo hoteti, ne morejo jih napraviti, kajti svet ima zanje drugo lice kakor za vas, njihove misli hodijo po drugih potih — ne morete se srečati. Ne pričakujte pomoči od njih.

Rečeno je: Pomagaj si sam...

To je edino pravilo za delavsko politiko: Delavci, pomagajte si sami! Združite se, zberite svoje moči in jih organizirajte. Le s svojo zmago si morete pomagati.

Pomagajte si sami — to se pravi: Brez njih. Če ste z njimi, pomagajte njim, pomagajte jim proti sebi. Vaša politika pa mora biti taka, da pomagata sebi.

Vaša mora biti; čisto vaša, čisto delavska. Tedaj pojde po ravni poti do zmage.

Sodrug! Agitirajte za socialno demokratično časopisje! Vsak sodrug bodi naročnik našega lista, vsaka družina naj čita „Zarjo“.

Železničarji in draginja.

V imenu kluba nemških socialno demokratskih poslancev sta vložila poslanca Tom-schick in dr. Ellenbogen predlog, ki obsega najnujnejše zahteve uslužbencev drž. železnice vseh kategorij. Predlog sta utemeljila takole:

„Splošno podražanje življenjskih potrebščin in stanovanj je položaj vsega osebja na državni železnici močno poslabšalo. Izpolnitev zahtev, ki so jih naslovili organizirani železniški uslužbenci na upravo državnih železnice, je tem nujnejša, ker bi prizadela železniška pasivna rezistenca ali celo stavka vsemu narodnemu gospodarstvu obšutno škodo. Država ima dovolj sredstev, da železničarjem izpolni zahteve. Še pred par meseci je razlagal v Bundestagu finančni minister v vojnem odseku delegacij, da je budget „elastičen“ in da prav lahko prenese nova bremena. Ako je dovolila delegacijska večina 312 milijonov za nove vojske ladje, tedaj vlada pač ne more odkloniti skromnih zahtev državnorožniških uslužbencev. Izpolnitev teh zahtev bi gotovo manj veljala nego en sam drednot. Sicer pa je — ako zahteva vlada posebnega pokritja za izpolnitev teh zahtev — prav lahko odkriti nove davčne vire, ne da bi se ljudstvo obremenilo. Parlament bo gotovo rad dovolil, da se zviša osebna dohodarina tistih davkoplačevalcev, ki imajo nad 210.000 K letnega dohodka, da se odpravi oprostitvev pri članih cesarske rodbine in častnikov od osebne dohodarine, da se spremeni zemljiški davek v progresivni davek od poljedelskega donosa in da država dobi z višjim obdačenjem veleposestev nekaj milijonov. Tudi s štedenjem, ne samo pri vojaških zadevah, ampak tudi pri ostali upravi ter z odtegnitvijo ugodnosti, ki jih dobivajo kapitalisti in agrarci iz državne blagajne — opozarjamo samo na darove izdelovalcem špirita — bi imeli lahko mnogo milijonov za izpolnitev zahtev državnorožniškega osebja. Nikakor pa ne moremo pričakovati od državnorožniškega osebja, da bi se zato odrekli svojim upravičnim zahtevam, ker je vlada najprej v času konkordata državne železnice prodala za smešno nizke cene velikemu kapitalu in jih potem preplačala, ko jih je po desetih letih kupila nazaj.“

Izpolnitev zahtev državnih železničarjev je velike važnosti tudi za osebje južnih železnice. Po okrožnici glavnega ravnateljstva južne železnice se bodo z izboljšanjem plač državnih železničarjev izboljšavale plače tudi osebju južne železnice. Socialni demokratje se bodo seveda z vso vnemo zavzeli za zahteve železničarjev. Nacionalistični poslanci pa bodo imeli najlepšo priliko, da svojo ljubezen do železničarjev tudi v dejanju pokažejo.

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

— Mogoče pa bo le... on... — si je milila in se nanaglo oblekla.

Čez uro je bila mati na polju za jetnišnico. Rezek veter je pihal okoli nje, privzdigoval ji obleko, udarjal ob zamrzo zemljo, majal stari plot, ob katerem je stopala, z zamahom se zagnal čez nevisoko ozidje jetnišnice. Na zidu se je zlomil, vzdignil hrup z dvorišča, ga raztresel po zraku in nesel proti nebu. Po njem so urno bežali oblaki odkrivajoč male špranje v sinje višave.

Vzad za materjo je bil vrt, spred pokopališče, a na desno jetnišnica. Okolo pokopališča je vojak gonil konja na lanec, a drug je stal poleg njega, teptal z nogami glasno po zemlji, kričal, žvižgal in se smejal... Drugega ni bilo nikogar pri jetnišnici.

Po čudnem nagonu se je mati napotila naravnost k vojakoma in ju vprašala:

— Ali ni šla moja koza tod mimo?

Eden od njiju je odgovoril:

— Nisva videla...

Počasi je šla mimo njiju k pokopališki ograji, oziraje se izpod čela na desno in nazaj. Naenkrat je začutila, da so ji zadržale noge in težke so postale, kakor da bi bile primrznile na zemljo. Izza vogla je urno, kakor ho-dijo prižigalci cestnih svetilk, prišel zastaven

človek z majhno lestvico na hrbtu. Mati se je ozrla na vojaka — na istem prostoru sta teptala in konj je tekal okoli njiju; nato je pogledala na človeka z lestvico — prislomil jo je k steni in se počasi vzpel kvišku... Vzgor je zamahnil z roko proti dvorišču, zlezal urno dol in izginil za voglom. Srce je materi utripalo hitreje, sekunde so se pomikale počasi... Na jetniškem obzidju je bila med blatnimi lisami in med opeko, od katere je odpadel omet, lestvica komaj vidna... Naenkrat se je iznad zida pokazala črna glava Mihajlova, vse njegovo telo je zraslo v višavo, se prevrnilo čez steno, zdrknilo navzdol... Pokazala se je druga glava s kosmato kučmo, na zemljo se je potočila črna kepa in izginila za voglom... Mihajlo se je vzravnil, ozrl se naokolo in zmajal z glavo...

— Beži, beži! — je zašepetala mati in zacepetala z nogo.

V njenih ušesih je godlo, začuli so se glasni klici — nad steno se je pokazala tretja glava... Mati se je prišla z rokami za prsi, strmela, zamižala... čakala... Svetlolasa glava brez brade se je vzpenjala kvišku, kakor da bi se hotela odtrgati, in nenadoma — izginila za zidom. Hrup je postajal vse glasnejši, vse burnejši, veter je raznašal po zraku tenke žvižge... Mihajlo je korakal ob zidu, jo prešel, stopal preko odprtega prostora med jetnišnico in hišami. Zdelo se ji je, da gre počasi, da nosi preveč po koncu glavo — vsak, kdor ga pogleda v obraz, si zapomni ta obraz za vedno... zašepetala je...

— Hitreje... hitreje...

Za jetniškim obzidjem je nekaj zaropotalo... zadonel je tenki žvenket razbitih šip. Vojak se je uprl z nogami ob zemljo, potegnil konja k sebi; njegov tovariš je nastavljal pest na usta in zakričal nekaj proti jetnišnici; potem je zasakal glavo in nastavljal uho.

Mati je z veliko napetostjo obračala vrat na vse strani; njene oči so vse videle, a ničesar verjele — prehitro in preveč preprosto se je zgodilo, kar si je predstavljala za strašno zapleteno, in ta naglica ji je omamila zavest. Na cesti ni bilo več videti Ribina; visok človek v dolgem plašču je korakal in je bežalo dekletce... Izza vogala so prihiteli trije pazniki, tekli tesno drug ob drugem in vsi so iztegovali naprej desno roko. Eden vojakov jim je skočil nasproti, drugi je tekal okoli konja, hoteč se vzpeti nanj; pa ni šlo: konj je plesal in ž njim je plesalo vse naokolo. Neprenehoma so rezali zrak žvižgi, ki jih je bilo strah lastnega zvoka. Njih nemirni, obupni vzkriki so zbuvali v ženeči zavest opasnosti; zadrževala je, šla ob ograji pokopališča sledeč paznikom; ali z vojakom se teki okoli drugega vogala jetnišnice in izginili. Za njimi je tekel znan podpaznik v odpeti uniformi... Odnekod se je pojavila policija, ljudstvo se je nabiralo.

Veter je krožil in žvižgal, kakor da se raduje, in donal mater na uho odtrgame, zmedene klice:

— Ves čas je tu!

— Lestvica?

— Kajpakda! Vrag vas vzemi...

In zopet so se oglasili ostri žvižgi... Ta zmedenost jo je veselila; hitreje je stopila in si mislila:

— Mogoče je... če bi le hotel!

Izza vogala ograje so ji pridirjali nasproti nadstražnik z dvema policajema.

— Stoj! — je zakričal nadstražnik težko sopeč. — Ali nisi videla... človeka... bradatega? Ali ni bežal tod mimo?

Z roko je pokazala na vrtove in mirno odgovorila:

— Tja je bežal...

— Jegerov! Beži... Zažvižgal! — je zakričal nadstražnik. — Ali je že dolgo?

— Da, nekaj minut...

Žvižganje je zadušilo njen glas, nadstražnik se je ne čakajoč odgovora zapodil preko zmrznenih kep in mahal z rokama proti vrtovom. Za njim so drveli s sklonjenimi glavami in žvižgaje policaji...

Za njimi je gledala in odšla domov. Žal ji je bilo nečesa, a mislila ni o ničemer; le na sruji ji je ležalo bridko, zoprno čuvstvo. Ko je dospela s polja na cesto, ji je prestrigel pot izvošček. Vzravnila je glavo in v kočiji je zagledala mladega človeka s svetlimi brki in z bledim, utrujenim licem. Tudi on jo je pogledal. Sedel je po strani in vsled tega je bila njegova desna rama višja od leve.

Nikolaj jo je veselo pozdravil.

— Ali ste še živa? Kako je bilo?

— Mislim, da se je posrečilo.

(Dalje.)

NOVICE.

*** Delavske počitnice.** Pod pritiskom socialno-demokratskih poslancev je prva ljudska zbornica izdelala zakon o trgovskih uslužbenicah, ki ureja službene in delovne razmere trgovskih pomočnikov in ki jim zagotavlja — po dolgotrajni službeni dobi — deset-, štirinajst in enaindvajsetdnevni plačan dopust. V § 17. omenjenega zakona se glasi določba o dopustu sledeče: Če traja službeno razmerje nepretrgoma šest mesecev, je dovoliti uslužbencu vsaj nepretrgan desetdnevni dopust na leto. Če traja službeno razmerje pet do 15 let, znaša letni dopust najmanj tri tedne. Nastop dopusta je treba dogovoriti za časa določiti z ozirom na razmere. Uslužbenec ohrani za čas dopusta pravico svojo plačo. V obrtnih podjetjih, kjer ni zaposlenih več uslužbencev kakor trije, se dopust lahko razdeli na dve enaki polovici. Dobe, ko uslužbenec zaradi bolezni ali nezgode ni mogel opravljati svoje službe, ni všteti v dopust. Delodajalec ni dolžan dovoliti dopusta, če je uslužbenec odpovedal. — Na petkovi seji so socialni demokrati predlagali, da se določba § 17. razširi tudi na delavce in delavke ostalih kategorij. O tem predlogu se bo vnel v socialno-političnem odseku oster boj med socialnimi demokrati in med meščanskimi poslanci, ki priznavajo oficirjem in uradnikom pravico do plačanega dopusta, ki so morali pod pritiskom socialno-demokratskih poslancev priznati to pravico tudi trgovskim uslužbencem, ki pa trdovratno odkrejajo pravico do počitnic delavcem in delavkam, ki so jih z zdravstvenih ozirov najbolj potrebni.

*** Zaradi podpor rezervistovskim družinam** so vložili socialno demokrati poslanci v petkovi seji na domobranskega ministra interpelacijo, iz katere povzamemo: V zadnjem času se nenavadno množe slučajji, da se rezervistovskim družinam iz povsem neopravičenih razlogov ne izplačuje podpore, ki imajo pravice do nje. To postopanje je tem bolj čudno, ker oblasti niti ne navajajo razlogov, zakaj so podporo odrekli. Namesto, da bi pristojne oblasti rezervistovo družino, ki so ji odrekli podporo, poučile, zakaj ne dobi podpore, in bi ji s tem dale možnost, da neopravičene razloge na višjo instanco ovrne, ravna ravno nasprotno. Oblasti pošiljajo rezervistovskim rodbinam kar vnaprej tiskana naznanila, da ne dobi podpore. Prav tako tudi deželne oblasti zavračajo rekurze, ne da bi prejele razloge. Na ta način se strahovito množe slučajji, da niti najpotrebnejše rodbine ne dobe podpore. Oblasti zavračajo potrebne rodbine kratkoma s tem, da se družina lahko preživi. Zlasti rado se to zgodi tistim družinam, kjer tudi rezervistova žena dela, da si zasluži za ženo navadno jako pičel in komaj zadošča z moževim zaslužkom vred, da družina za silo shaja; nadalje se to po krivici dogaja tistim družinam, kjer je zaslužil mož na mesec povprečno čez 100 kron. To je protipostavno, kajti postava z dne 21. julija 1908 določa, da se morajo plačevati podpore rodbinam tistih rezervistov, ki je rodbina od njihovih dohodkov bistveno odvisna. Podpora smejo oblasti odreči samo tedaj, ako poklicani rezervisti še nadalje dobiva plačo, ali če so njegove razmere take, da ni nikake nevarnosti za rodbino. Da pa ob sedanjih nezgodah draginji družina ne more zdelovati, ako dela samo žena za pičli zaslužek in da si rodbina tudi ni mogla ničesar prihraniti, čeprav sta delala mož in žena in čeprav je znašal mož povprečni zaslužek nad 100 kron mesečno, je popolnoma jasno in ni treba še dokazovati. Najbolj čudno pa je to: ako se je postopanje oblasti kritiziralo, so oblasti izjavljale, da so jim višje instance ukazale tako protiljudsko postopanje.

*** Dragocena podoba.** Ravnatelj na veleposestvu grofa Chorinskega v Halenkavi na Moravskem, gospod Gec, je imel že dalj časa v svojem stanovanju podobo, ki jo je njegovim pradedom podaril knez Liechtenstein. Gec se za podobo ni menil in jo je pustil viseti v kuhinji. Slučajno je nekdo opozoril na podobo nekega umetniškega strokovnjaka in ta je ugotovil, da je podoba delo nekega Lionavdovega učenca. Te dni pa je že ponudil bogat Amerikane, ki je zvedel za podobo, gospodu Gecan 1.200.000 kron. — Gec je ponudbo sprejel.

*** Gimnazijci stavkajo.** Učenci osmega gimnazijskega razreda na državni gimnaziji v Sučavi so stopili v stavko, ker so z njimi profesorji prestrogo ravnali in jih preoblagali z delom. Dijaki so prišli nepriljubljeni v šolo in izjavili, da tako dolgo ne bodo nič delali, dokler ne bodo z njimi milejše ravnali.

*** Bankir je hotel umoriti svojo soprogo.** Hamburški bankir Egon Müller se je polakomnil zavarovalnine svoje soproge, ki je 300.000 mark, in jo je sklenil utopiti. Dogovoril se je s šoferjem, da napravi s soprogo nočen izlet po Labi in da pahneta ob tej priliki žrtev v vodo. Za izvršitev zločina se je določil 19. dan t. m. Toda bankir se je zagovoril napram svojemu prijatelju, ki je vso stvar ovadil. Policija je zgrabila Müllerja in njegovega pomočnika, ko sta se z bankir-

jevo ženo pripeljala v Blankenese. Pri Müllerju, ki odločno taji svojo zločinsko nakano, so našli revolver in bodalo.

*** Skrivnostni umor v Belgiji.** V mestu Foret blizu Bruslja se je zgodil umor, ki spominja na znano afero Steinheilove. Ko je stopila žena bogatega trgovca Aguessaneja v sobo svojega moža, ga je našla mrtvega. Bil je popolnoma slečen, roke na hrbtu je imel zvezane, glava je bila privezana na servijeto. Ko je policija trgovčevu ženo zasliševala, se je ta zapletla v nesoglasje. Sumijo, da se je žena udeležila umora svojega moža v družbi s svojim ljubimcem.

*** Praznovanje prvega majnika na Norveškem zakonito priznано.** Leta 1907 so praznovali strokovno organizirani delavci papirnice Embretsfos na Norveškem prvi maj brez dovoljenja tvorniškega vodstva. Zaraditega je tvorniško vodstvo vseh 250 delavcev odpustilo in tvornico za nekaj časa zaprlo. Delavci pa so smatrali takojšnjo odpustitev za neopravičeno in so podjetnika tožili, da jim izplača 14 dnevno plačo. Tri instance so pritožbo delavcev zavrnile, najvišje sodišče na Norveškem pa jo je priznalo za opravičeno in obsodilo tvorniško vodstvo, da mora plačati delavcem 16.000 kron odškodnine. Najvišje sodišče je utemeljilo razsodbo s tem, da enkratno izostanek ni povod za odpustitev in da je popolnoma vseeno, ako tudi drugi tisti dan izostanejo. Vodstvo je ugovarjalo, da delavnega počitka na 1. maja niso priredili delavci, ampak strokovni odbor. Ta ugovor je sodišče zavrnilo z utemeljitvijo, da se mora smatrati odbor strokovnih organizacij za postavni organ strokovnih organizacij in sklepov tega odbora se morajo člani držati tako dolgo, dokler jim večina članov izrecno ne ugovarja. Tako je priznalo najvišje sodišče na Norveškem 1. maj za postavni demonstracijski dan in izreklo, da se morajo strokovno organizirani delavci brezpogojno držati sklepov svojih organizacij.

*** Italijanske citrone.** Italija zavzema še vedno prvo mesto v kupitji s citronami, dasi ji Združene države kačenjajo delati hudo konkurenco. V Italiji je okroglo 8 in pol milijona citroninih dreves; od teh jih odpade 7 milijonov na Sicilijo. Ker rodi eno samo drevo 800 do 1200 sadežev, včasih celo do 2000, je letina vedno jako bogata. V letu 1910 je izvozila Italija okroglo 30 milijonov citronov skupni vrednosti skoro 20 milijonov mark. Citrone cveto v južni Italiji meseca aprila in maja, dozore pa večinoma začetkom oktobra. Vendar pa cveto citrone v Italiji skoro ob vsakem letnem času. V neapeljski okolici, torej proti severu, dozore citrone šele začetkom februarja. Sadeži se ne potrgajo takoj vsi, ampak se brez škode pušča na drevesu še dalj časa; v nekaterih krajih vise citrone celo leto na drevesu. Nemčija uvaža vsako leto dobre tri milijone citronov iz Italije.

*** Oploditev Sahare.** Žnauo je, da Sahara v starem veku ni bila puščava v tej obsežnosti kakor dandanes. Severni deli Sahare, n. pr. stara Numidija so bili porasteni z najbujnejšimi palmovimi gozdovi, so bili jako rodovitna. Barbarski Vandali in Saraceni pa so krasne gozdove požgali, dežela ni imela dovolj moče in preko nje je vedno pihal severovzhodni ter odnašal rodovitno prst. Tako se je spremenila cvetoča dežela v kamenito, peščeno puščavo. Nikakega dvoma pa ni, da bi se dali veliki deli Sahare zopet spremeniti v rodovitno zemljo, ako bi bilo dovolj moče. V ta namen so zasnovali že razne projekte, ki pa se niso mogli izvesti zaradi pomanjkanja denarja in zaradi tehničnih zaprek. Zdaj se snuje v francoskih tehničnih krogih nov projekt, ki namestila po 80 km dolgem prekopu napeljati vodo iz morja na tiste kraje, ki leže pod morsko gladino. Na ta način bi puščavo v njenih najnižjih delih preplavili in jo izpremenili v veliko jezero. Učenjaki so mnenja, da bi ta ogromna množica vode vplivala na podnebje, tako da bi dobili tudi višji kraji dež. Francoska kolonialna uprava se skrbno peča z vprašanjem, kako bi oplodila Saharo, zlasti zatagadelj, ker si je zavarovala največji del Sahare za svojo last. Prišel bo čas, ko bo spreten inženir izpremenil obsežne dele Sahare zopet v rodovitno zemljo.

*** Revolverski atentat na srednješolskega ravnatelja.** Iz Kutaisa v Zakavkaziji poročajo: Ravnatelj gimnazije in realke sta bila med plesnim venčkom z revolverskimi strelci težko ranjena. Atentat je izvršil najbrže bivši dijak, ki pa je ušel.

*** Novi San Francisco.** Pet let je tega, kar je uničil strahovit potres združen z velikim požarom San Francisco. Statistika je pokazala, da je bilo tedaj razrušenih 28.188 poslopij. Z obudovanjem vrodno vztrajnostjo so šli Amerikanci na delo in zdaj so skoro vse popravili in nanovo sezidali, kar jim je bila pred petimi leti razdejala strahovita nezgoda. Nič manj kakor 81.000 novih hiš so v tem času sezidali in nastala je cela vrsta novih predmestij. Zlasti prvi dve leti se je delalo z nenavadno energijo. Vsak dan je bilo gotovih po 12 hiš.

„V minuti smo izdali 104 dolarje“, je dejal neki inženir. Treba je bilo šol za 40.000 učenec in kmalu so otvorili 35 šol. Ogromno mesto se dviga iz potresnih razvalin lepše kakor je bilo pred potresom.

Železničarski shod.

Sinočnje zborovanje ljubljanskega delavstva je bilo jako dobro obiskano. Že ob osmih je bila arena Narodnega doma polna železničarjev in drugega delavstva. Zlasti smo opazili mnogo žena, kar je dokaz, da ravno žena živo občuti neznosnost sedanjih razmer.

Najprej so imeli železničarji svoj shod. Ogromna udeležba je pokazala, da se železničarji močno zavedajo resnosti položaja. Shod je posetilo tudi več železničarjev nasprotnih organizacij. Predsedoval je shodu sodrug Petrič, ki je dal besedo poročevalcu sodrugu Kopaču. Sodrug Kopač omenja živo razliko med železničarskim gibanjem do l. 1908. in od te dobe dalje. Do leta 1908. je bilo organiziranih 29 odstotkov vseh železničarjev, ko pa so v tem letu dosegli nekaj izboljšanja, se je nasečila med vrste železničarjev velika malomarnost in leta 1910 je bilo organiziranih same 19 odstotkov. Zato je tudi postopanje vlade od leta 1910. drzno in izzivajoče, ker vlada pač dobro ve, da železničarska organizacija ni tako močna, kakor bi bilo železi. Da se je končalo železničarsko gibanje v letih 1905 do 1908 z zmago železničarjev, se morajo železničarji zahvaliti samo svoji centralni organizaciji. Od leta 1908. pa je draginja narasla tako neznosno, da so morali železničarji postaviti nove zahteve. Ako bi hoteli železničarji dobiti vse, kar jim gre po pravici, bi vlada potrebovala okrog 150 milijonov kron. Železničarji pa so bili skromni in so zahtevali 69 milijonov, torej niti polovice svojih najpravičnejših potreb ne. Vlada pa je obljubila samo 14 milijonov, pa še za to svoto šele išče pokritja. Vlada se izgovarja, da nima denarja. Ta vladin odgovor je nesramna provokacija! Ko je vlada zahtevala milione in milione za nove ladje, tedaj ni prav nič vprašala, kje bi dobila denar! Železničarji se ne smejo udajati prazenemu upanju, tudi tistim narodnjakarskim junakom naj ne slede, ki delajo pasivno rezistenco samo z jezikom! Kadar bo treba, bodo železničarji brezpogojno šli v boj in če bo treba tudi s pasivno rezistenco. (Viharno odobravanje.) Časi so resni, odločitev je blizu! Zato pa je treba, da železničarji strnejo vrste, da pritegnejo zadnjega k svoji organizaciji. Zlasti žene v tem oziru lahko mnogo store. Okrepite organizacijo, potem bomo z vlado lahko odločno govorili in zmaga bo na naši strani! (Veliko odobravanje.)

Končno je sodrug Petrič še enkrat opozarjal navzoče, naj bodo pozorni na bližnje dogodke, zlasti naj pazijo, kaj bodo storili meščanski poslanci, ki imajo ob volitvah vedno polna usta obljub, v parlamentu pa izdajajo železničarske koristi.

S tem je predsednik zaključil shod, o katerem moremo na tem mestu podati le kratko poročilo. Vse vedenje železničarjev, značilni medklici in živahnost zborovanja je kazala, da čutijo železničarji vso silo vprašanj, ki zahtevajo rešitve v najkrajšem času. Kakor je bila napetost na shodu velika, tako je bilo ob vsem bojevitim razpoloženju spoznati, da se je disciplina med železničarji močno utrdila. In te bo pred vsem treba, da dosežejo čim večji uspeh.

Volilni shod.

Snoči takoj po končanem železničarskem shodu, ki je bil v areni „Narodnega doma“, je sodrug Bartl v imenu lokalnega odbora otvoril volilni shod. Uvodoma je omenil dopolnilno volitev za kranjski deželni zbor, ki bo dne 31. oktobra v Ljubljani ter naznanil, da je ljubljanski volilni odbor sklenil predlagati kandidature sodruga Etbina Kristana. (Odobravanje.)

Nato je podal besedo sodrugu Kristanu. Ta je povdarjal, da se hoče stranka udeležiti volitve predvsem zato, da se ugotovi tudi v tej privilegirani meščanski kuriji število socialističnih glasov. Možno je tudi, da pride vsled starih kandidatur do ožje volitve in tedaj bo morala meščanska gospoda uvideti, da se mora včasih ozirati tudi na nazore in težnje socialno-demokratskega delavstva. Kraj tega pa je tudi volilna dolžnost in bi bilo brez pametnega razloga, ako bi socialnodemokratski volilci oddali prazne glasovnice. Edino pametno v tem slučaju je, da zapišejo na glasovnico ime socialnodemokratskega kandidata. Ako bi ne bila klerikalna stranka v svoji slavni demokratičnosti skovala zakona, ki sili delavce, da morajo iti voliti tudi v tisti privilegirani kuriji, kjer delavstvo pregleduje meščanski element, tedaj bi delavci mirno prepustili liberalce in klerikalce samim sebi, naj se bijejo za mandat privilegirane kurije. Ker pa je volilna dolžnost tedaj je edino umestno, ako volijo delavci socialnodemokratskega kandidata.

Govornik opisuje na to brezmejno korupcijo klerikalnega gospodarstva in vladanja na Kranjskem. Toda liberalci nimajo pravice, da

se zdaj preveč zgražajo, kajti tudi oni so mnogo grešili, ko so bili na krmilu. Dokler bodo vladale v deželnem dvorcu meščanske stranke bodisi klerikalne ali liberalne barve, ni upati da bi bilo naše javno življenje kdaj moralno. Treba bo, da pridejo socialisti med to gospodo. Za to pa se moramo že zdaj pripravljati. Zategadelj vsi na neumorno delo za kandidature socialnodemokratske stranke! (Viharno odobravanje.)

Kandidatura sodruga Kristana je bila nato soglasno sprejeta. Govorila sta še sodrug Forstner, ki je zavračal laž, da bi nemški organizirani sodrugi izdajali slovenske sodruge in je pozival na marljivo agitacijo za socialnodemokratskega kandidata, ter sodr. Petrič, ki je izpodbujal zlasti železničarje na krepko agitacijo, nakar je predsednik sodr. Bartl zaključil lepi shod.

Ljubljana in Kranjsko.

— Socialno demokratična kandidatura za kranjski deželni zbor je bila na snočnjem shodu od ogromnega števila udeležencev soglasno sprejeta. Po predlogu volilnega odbora je kandidiran sodrug Etbina Kristan. V naši stranki ni personalnega kulta; ne zaradi kandidatove osebe, temveč zaradi strankinih načel, ki se izražajo v tej kandidaturi, je zdaj naloga vseh pristavev, da se pridno polotijo dela in poskrbe, da dosežemo tudi pri tej volitvi časten uspeh. Zanašati se imajo seveda le na svojo moč. Če bi živeli v drugih razmerah, bi bilo seveda napredno — mislimo resnično napredno — meščanstvo že samo spoznalo, da je naš deželni zbor nepopoln, dokler ni v njem zastopana tako važna stranka kakor je socialno demokratična, ki le zaradi nazadnjaškega volilnega reda ni mogla priti do nobenega mandata. Kdor je količjak socialnega mišljenja, bi bil spoznal, da je deželni zbor sam v sebi pomanjkljiv, dokler se ne more v njem slišati ne ena prava beseda delavstva. Ali vse to uvaževanje je v naših razmerah praktično brezpomembno; kar hočejo socialisti doseči pri tej volitvi, morajo doseči s svojo močjo. Zato je potrebno, da gredo v boj z vso agilnostjo in z vsem temperamentom ter da porabijo kratko dobo, ki je še do volitve, za najmarljivjšo agitacijo. Kadarkoli je socialna demokracija v boju, morajo pristati misliti na to, da gre za ugled stranke in vsak njen član mora izvršiti popolno dolžnost. Od boja do boja je treba korakati do končne zmage.

— Poslanec dr. Ravnihar je postal meseca julija član mladočeskega kluba. To se je zgodilo, ker je bil v državnem zboru osamljen, ko sta poslanca Rybač in Gregorin potegnili s Šustersičem. Politika primorskih poslancev je bila pač vse kaj drugega kakor naša in se je vjemala z obljubami, ki sta jih dajala volilec na svojih shodih tako kakor klobuto z ljubeznijo. Dr. Ravniharja pa je to tako bolelo, da je za vsako ceno hotel priti nekod pod streho in je našel zavetišče v mladočeskem klubu, odkoder se je potem pobahal: Glejte, nisem osamljen! V zvezi sem, ki je še močnejša od Šustersičeve! — Če bi bil čutil dr. Ravnihar v sebi dovolj moči, ne bi bil prav nič tekal k Kramarju, temveč bi bil ponosno dejal: Bolje da sem sam, kakor da sedim v klubu, kjer moja načela ne uživajo svobode. — Pa bil poizkusil s svojim delovanjem dobiti toliko zaslonbe, da ne bi bil marioneta v državnem zboru. Tudi drugim poslancem se je že zgodilo, da so bili osamljeni, ali njih moralni vpliv je bil pogostoma večji od vpliva mnogih skupin s številnimi člani. Dr. Ravnihar ni hotel izvoliti te druge poti, ker mu je šlo za svoj „prestizh“. In tako sedi v mladočeskem klubu. Ta klub se sedaj pripravlja, da zleza v vladno večino, kjer ima biti pod Gautschevo komando ravno tako bataljon kakor nemško nacionalna zveza. Nič ne bomo vpraševali, če se dr. Ravnihar še kaj spominja, da je govoril pred volitvami tudi toinono o delavskih zahtevah, o socialnih vprašanjih. Ko so socialni demokrati pri ožji volitvi glasovali zanj, niso zahtevali od njega ničesar. Kajti vedeli smo, da liberalci ne more biti socialisti. In za volilne obljube liberalcev ne dajo socialisti izza Hribarjevih časov niti počnega groša. Zato ima dr. Ravnihar od naše strani popolnoma proste roke; da bomo njegovo delo kontrolirali in rabili kot nauk za volilce, to je druga reč. Ali z drugega stališča bi nas zanimalo, če pojde tudi Ravnihar s Kramarjem v vladno večino. Dr. Ravnihar je narodnjak, velik narodnjak, odkar je pozabljena njegova „izdajalska koalicija z dr. Egerjem“. Gospod Gautsch „rešuje“ češko vprašanje, zato da postane dr. Kramarj lahko njegov trabant. Nikjer pa nismo slišali, da rešuje tudi — slovensko vprašanje. Če je dr. Ravnihar kaj političarja, tedaj bi moral vedeti, da gre enostranska rešitev češkega vprašanja na račun slovenskih zahtev. Le zato bi bilo zanimivo zvedeti, če pojde s Kramarjem v vladno večino. Čudno je, da še ni iz lastne iniciative zanimal tega. Nemara sploh ne misli zanikati.

— Iz deželnega odbora ima klerikalno glasilo sledečo vest: „Deželni vladi se prijavljajo govor mestnega tržnega nadzornika Ribnikarja, poln insultov proti deželnemu odboru“.

Pariz, 24. oktobra. O pogromu na kristijane poročajo iz Bengazija: V noči osredne na četrtek je obkolil poglavari Senusijev s svojimi pristaši poslopje katoliške misije. Vodja katoliškega zavoda, pater Umberto se je hotel pogajati s poglavarjem fanatizirane čete. Senusi pa so poklali vse stanovalce brez pardaona. Odondot so se podali morilci katoliško zavetišče za otroke in poklali 16 do 12 letne otroke.

Rim, 24. oktobra. Turške čete, ki so se ustavljale izkrcavanju italijanskih čet, so se v velikem neredu umaknile v notranjost dežele. Beduini napadajo vsako noč predstraže, ne da bi prizadeli občutnejšo škodo.

Odhod italijanske ekspedicijske.

Rim, 23. oktobra. Iz Neaplja je večer odšel četrti oddelk ekspedicijskega zbora, obstoječ iz 10.000 mož. Polovica teh je namenjena za Bengazi, ostala polovica za Derno. Transport spremlja velik parnik z živili.

Nov ultimatum?

Milan, 24. oktobra. "Corriere della sera" napoveduje, da pod Italija izjavo, preden započne italijansko brodogradnjo v Egejskem morju. V izjavi, ki bo proglasila nepreklicno gospodstvo Italije nad Tripolitanijo in Kirenaiko, zagrozi Italija, da bo nadaljevala boj brez pardona, če bo Turčija še nadalje vztrajala v pasivnosti. Kakor zatrjujejo v političnih krogih, velevlasti ne bodo ugovarjale italijanski akciji v Egejskem morju.

Nervoznost na Balkanu.

Atene, 24. oktobra. Vladni organ izjavlja, da Grška ne ostane mirna, če napade Turčija Bolgarijo. Prav tako izjavlja uradno glasilo bolgarske vlade "Mir", da Bolgarija ne bo držala križem rok, če bo Turčija nadlegovala Bolgarijo.

Gospodarski blagoslov vojne.

Trst, 24. oktobra. Mitilenska banka je vsled vojne krize ustavila izplačila. Primanjkljaj znaša okoli miliona. Banka ima več podružnic v Turčiji.

Milan, 24. oktobra. Iz Ferrare poročajo: Vsled vojne je parni mlin "Emiliana", ki zaklada Turčijo z moko, ustavil izvoz svojega blaga in odpustil ogromen del svojega delavstva. Zastoj vsled vojne občutijo tudi italijanske cukrarne.

Carigrad, 24. oktobra. Solunski trgovci zahtevajo od vlade, da določi trimesečen moratorij.

Mesno vprašanje.

Budimpešta, 23. okt. Pogajanja o mesnem uvozu so se danes zopet nadaljevala. Glavna točka konferenc so kompenzacije za zvišanje srbskega mesnega kontingenta. Čas pogajanj je odvisen od ogrskih zahtev.

Stojalowski umrl.

Krakov, 23. oktobra. Ob 1. popoldne je umrl bivši državni poslanec Stojalowski.

Stavka prejemov v semilskem okraju.

Praga, 24. oktobra. Včeraj so prejemci v semilskem okraju ustavili delo, ker so se pogajanja s tovarnarji o zvišanju mezd razbila.

Nadvojvoda se je odpovedal.

Dunaj, 23. okt. Zopet se je odpovedal habsburški nadvojvoda vsem pravicam in častem, da se poroči v meščanskih krogih. Kakor poroča "Prager Tagblatt" se je nadvojvoda Ferdinand Karl s cesarjevim dovoljenjem odpovedal nadvojvodskemu naslovu, privzame ime grofa Burga in se poroči s hčerko profesorja Czubra.

Poskušen roparski umor na Dunaju.

Dunaj, 23. oktobra. Danes ob 1. popoldne je stopil v trgovino juvelirja Stocka v Leopoldstadtu 27 leten mož, da kupi zlato verižico. Nenadoma je udaril zlatarja na zatilnik in ustrelil dvakrat s samokresom. Stock, ki sta ga krogli zadeli v glavo se je zgrudil na tla in napadalec ga je začel daviti. V tem je vstopil še drug mož in oba sta oropala trgovino in jo zapustila z bogatim plenom. Ranjeni zlatar se je s težavo privlekel do vrat, da je poklical na pomoč. Prenesli so ga v bolnico; njegovo stanje je nevarno. O napadalcih ni nobene sledi.

Ogrska kompromisna pogajanja izjalovljena.

Budimpešta, 24. okt. V vladnih krogih zatrjujejo z vso določenostjo, da so se kompromisna pogajanja razbila in da bo treba seči po novi taktiki za pobijanje obstrukcije še pred razpustom zbornice.

Ogrski moralisti.

Budimpešta, 24. okt. Policija je zaplenila v nekem izložbenem oknu reprodukcijo Böcklinovih "Otrok v kopelji" in Benzurjeve "Bakchantinje"; založnika je kaznovala z

globo 100 kron. Konfiskacija se je izvršila na zahtevo klerikalnega poslanca Molnárja.

Položaj na Hrvaškem.

Reka, 24. oktobra. Reški "Novi List" poroča, da bo sklican hrvaški sabor na dan 28. t. m., da reši predloge o kmečkih zadevah in o uravnavi učiteljskih plač in pa proračun za leto 1912. Ker bo deželno-zborska večina odklonila proračun, je pričakovati odstop dr. Tomašića ali pa razpust sabora.

Odstop dr. Tomašića.

Budimpešta, 24. okt. V političnih krogih je razširjena vest, da hrvaški ban dr. Tomašić v kratkem odstopi, deloma vsled napadov ogrskega časnopisja, deloma vsled tega, ker ni mogel pridobiti hrvaških strank za proračun. Njegov naslednik bo prejkone grof Pejačević.

Kolera na Hrvaškem.

Zagreb, 24. oktobra. Na Hrvaškem se je pojavilo šest novih slučajev kolere. Eden je smrten.

Bosanska saborska kriza.

Sarajevo, 24. oktobra. Deželno-zborska kriza je poravnana; muslimsko-hrvaški blok je privolil v vstop Derviš bega Miralema v proračunski odsek, ki se pomnoži od 18 na 27 članov.

Požar v Stambulu.

Carigrad, 24. okt. Policijsko poročilo o požaru v Stambulu trdi, da je pogorelo 119 poslopij. Opisi tujega časopisja so pretirani.

Poštni rop na Turškem.

Solun, 24. oktobra. Reparji so napadli pri Elbasanu pošto, ki vozi med Škadrin in Monastirjem in ugrabili 30.000 turških funtov.

Draginja v nemškem drž. zboru.

Berolin, 23. oktobra. Zbornica razpravlja o draginjskih interpelacijah, ki so jih vložili socialni demokrati, centum in svobodomislci. Dr. Spahn (centrum) obžaluje, da imajo korist od znižanih železniških tarif v prvi vrsti ne konzumenti, temveč trgovci. Posl. Scheidemann (soc. demokrat) pravi, da je agrarna politika milione prebivalstva obsodila na stradanje, le da peščici agrarcev priskrbi mastne profite. Nujna zahteva je, da se odpravijo carine na živino in na krmo. Tudi Oefer (svobodomislec) zahteva znižanje carin. Državni kancelar Bethmann-Hollweg pravi med drugim: Nezadovoljnost z visokimi cenami daje levici upanje za bližnje volitve. Če se agitaciji posreči vplivati na sestavo državnega zbora, bo mimogredeča draginja trajno oškodovala naše gospodarsko življenje. Nobeni napadi me ne odvrnejo od dosedanje gospodarske politike. (Nemir na levici.) Na predlog posl. Bebelna (soc. dem.) je sklenila zbornica razpravo o kancelarjevem odgovoru.

Mornariški minister proti mrtvemu Tolstemu.

Peterburg, 24. oktobra. Mornariški minister Gregorovič je ukazal, da se odstranijo dela Tolstega iz vseh knjižnic na ladajah, češ da kvarijo častnike in moštvo.

Revolucija na Kitajskem.

Zmaga revolucionarjev v Hankau.

London, 24. oktobra. Reuterjev urad poroča iz Hankau, da so se cesarske čete po spopadu z revolucionarnarji umaknile daleč proti severu. Čangčang in Ičang so si vetaši osvojili. Pred Nančangom se boji nadaljujejo.

Poraz cesarskih čet.

London, 24. oktobra. Iz Pekinga poročajo: V pogorju med Hunanom in Hupekom so bili hudi boji, v katerih so bile vladne čete popolnoma porazene. Ranjenih je okoli 1000 mož vladnega vojaštva. Poveljnik se je obrnil v Peking po zdravniško pomoč. Družba "Rdečega križa" pod načelstvom Amerikance Fergona je odposlala ekspedicijsko s šestimi evropskimi in s šestimi kitajskimi zdravniki na bojišče. Tu so razširjene govorice, da ustanove revolucionarji na jugu posebno državno zvezo in da prepuste sever Mandžuriji. Dalje so razširjene vesti, da je mladi cesar zapustil Peking.

Neutrlnost velevlasti.

Hankau, 24. oktobra. Konzuli so izdali proklamacijo v kitajskem jeziku, v kateri proglašajo nevtrlnost velevlasti.

Kitajska vlada mobilizira.

Peking, 24. oktobra. Vlada je izdala oklic, v katerem poziva Kitajce na vstop v cesarsko vojsko. Dalje je vlada pomnožila policijo za 2000 mož in odprla žitnice, v katerih so shranjene velike žitne zaloge za slučaj vojne ali vstaje.

Revolucija se širi.

Peking, 24. okt. Angleško poslanstvo je dobilo obvestilo, da se vsa dolina reke Jang tse pridruži uporu ča se generalu Jinčangu ne posreči v prihodnjih dneh izvozovati odločilne zmage.

Kitajsko posojilo.

London, 24. oktobra. Pogajanja novem posojilu za reformo kitajske valute v znesku 10 milijonov funtov sterlingov so suspendirana.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba Zarje.

Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Dr. B. Ipavic
(ženske bolezni)
zopet ordinira.

Kuč za slabokrvne in prebolele je zdravniško priporočeno črno dalmatinsko vino Kuč najbolje sredstvo, 5 kg franko K 4.50.

Br. Novaković, Ljubljana.

Kavarna
Unione v Trstu
ulica Caserma in Torre Bianca
se priporoča.

Največje podjetje konfekc. stroke je ogromna trgovina

O. Bernatovič

Ljubljana, Mestni trg šte. 5

katera ima že začetkom sezije

nad 30.000 kom. svežega blaga

po najnižjih cenah — in to:

nad 5000 kom. najfinejši oblek za gospode
" 2000 " najfinejši površčniki, šport-
uili in zimski sukenj
" 3000 " pelerin

nad 2000 kom. posamezn. flak in telovnikov
" 3000 " oblek za dečke in otroke
" 15000 " najmoderneše konfekcije za
dame in deklice.

Solidna postrežba!

Priznana nizke cene!

OREHE v vsaki množini kupuje po nizkih cenah
Iv. A. Hartmann nasl. A. Tomažič

in v Ljubljani, Marije Terezije cesta.

!!! Tvrdba oddaja **KROMPIR** zdrav in brezhiben !!!
najboljše vrste v vsaki množini tudi
cele vagone po prav solidni nizki ceni?

'SLAVIJA' VZAJEMNO ZAVAR. BANKA V PRAGI,
ki je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji, se naj-
topeje priporoča ter vabi p. n. slovensko občinstvo, da sklepa
zavarovalne pogodbe, bodisi za življenje, proti požaru, proti ulomu ali pa proti razbitju stekla in
ogledal, le pri njej. — BANKA 'SLAVIJA' ima posebno ugodne pogoje in prikladne načine za
zavarovanje življenja. Njeni tarifi za preskrbljenost za starost, za slučaj smrti roditeljev, za doto
otrokom, so najcenejši. Ona razdeljuje ves čisti dobiček svojim članom. Banka 'Slavija' je res slo-
vanska zavarovalnica z vseskozi slovansko narodno upravo. Življenjske police banke 'Slavije' so ne-
izpodbitne in nezapadle. Gmotno podpira banka 'Slavija' narodna društva in organizacije, prispeva
k narodnim dobrodelnim namenom in stremi za izboljšanjem in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva.
Ogromni rezervni fond K 54.000.000 — jamčijo za popolno varnost. Čistega dobička je do sedaj izpla-
čala svojim članom življenjskega oddelka K 2.495.719 —. Kapitalij in škod pa je do sedaj izplačala
K 109.356.861 —. — Vsa pojasnila daje ter cenike in razkazila razpošilja drage volje in poštne prosto

GENERALNI ZASTOP 'SLAVIJE'
VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI.

Dobro rodbinsko kavo

priredi že mali dodatek „pravega“ Franke-
s kavnim mlinčkom iz tovarne v Zagrebu. In
vsled svoje nedosežne izdatnosti in svoje ne-
prekošene kakovosti je pravi Franek toll
priljubljen v vsakem gospodinjstvu.